

ทำไม !!...ต้องค้าน เขื่อนแม่วังก์

เครือข่ายองค์กรอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อม
กรกฎาคม 2555

ความเป็นมา...ของเขื่อนแม่วงก์

- พ.ศ.2525 กรมชลประทานริเริ่มโครงการเขื่อนแม่วงก์
- พ.ศ.2537 มติที่ประชุม คชก. มีความเห็นให้กรมชลประทานศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมบริเวณเขาสกกันเนื่องจากให้ผลตอบแทนสูงกว่าเขาสก
- พ.ศ.2540 กรมชลประทานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมตามมติ คชก.
- 23 มกราคม 2541 มติที่ประชุม คชก. ครั้งที่ 1/2541 “ไม่เห็นชอบกับการดำเนินโครงการเขื่อนแม่วงก์”
- พ.ศ.2543 มีการทำประชาพิจารณ์โครงการเขื่อนแม่วงก์

- พ.ศ.2545 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติครั้งที่ 3 ยังไม่เห็นชอบต่อรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้กรมชลประทานหาทางเลือกของที่ตั้งโครงการ และศึกษาเพิ่มเติมการบริหารจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบในลักษณะบูรณาการ
- 10 เมษายน 2555 มีมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจะใช้งบประมาณทั้งสิ้น 13,280 ล้านบาท ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 8 ปี โดยผูกพันงบประมาณถึงปีงบประมาณ 2562

หมายเหตุ : คชก. (คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ)

ข้อมูลเบื้องต้น...ของเขื่อนแม่วงก์

- ระดับเก็บกักสูงสุด +207.5 ม.รทก.

- ความจุอ่างเก็บน้ำ ที่ระดับสูงสุด 262 ล้าน ลบ.ม.

- พื้นที่อ่างเก็บน้ำที่ระดับกักเก็บน้ำปกติ 17.6 ตร.กม.

- พื้นที่อ่างเก็บน้ำที่ระดับน้ำสูงสุด 19.8 ตร.กม.

- ระดับเก็บกักปกติ +204.500 ม.รทก.

- ความจุอ่างเก็บน้ำ ที่ระดับเก็บกักปกติ 258 ล้าน ลบ.ม.

- ความจุใช้งาน 230 ล้าน ลบ.ม.

- ระดับน้ำใช้งานต่ำสุด +180.000 ม.รทก.

- ระดับสันเขื่อน +211.000 ม.รทก.

- ความยาวสันเขื่อน 730 เมตร

- ความกว้างของสันเขื่อน 10 เมตร

ความสูง 57.00 เมตร

รูปตัดเขื่อน

เขื่อนแม่วงก์มีลักษณะเป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียว ขนาดใหญ่
ความยาว 730 เมตร กว้าง 10 เมตร สูง 57 เมตร

ข้อมูลอ้างอิงจาก : ร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เล่ม 2
จัดทำโดย : บริษัท ครีเอทีฟ เทคโนโลยี จำกัด เมษายน 2555

ทำไม !!...ต้องค้านเขื่อนแม่วงก์

เหตุผลด้านนิเวศ

- ทำลายป่าต้นน้ำ
- อาจเกิดการลักลอบตัดไม้ริมอ่างเก็บน้ำ
ที่ยากต่อการควบคุม
- เร่งให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่า
ที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น นกยูง เสือโคร่ง
- สูญเสียแหล่งที่อยู่ของสัตว์ป่า
- ทำลายโอกาสการฟื้นฟูของอุทยาน
- ส่งผลกระทบต่อป่ามรดกโลก
ทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง
- ระบบนิเวศถูกคุกคาม
- ขาดต่อการลักลอบล่าสัตว์ป่า

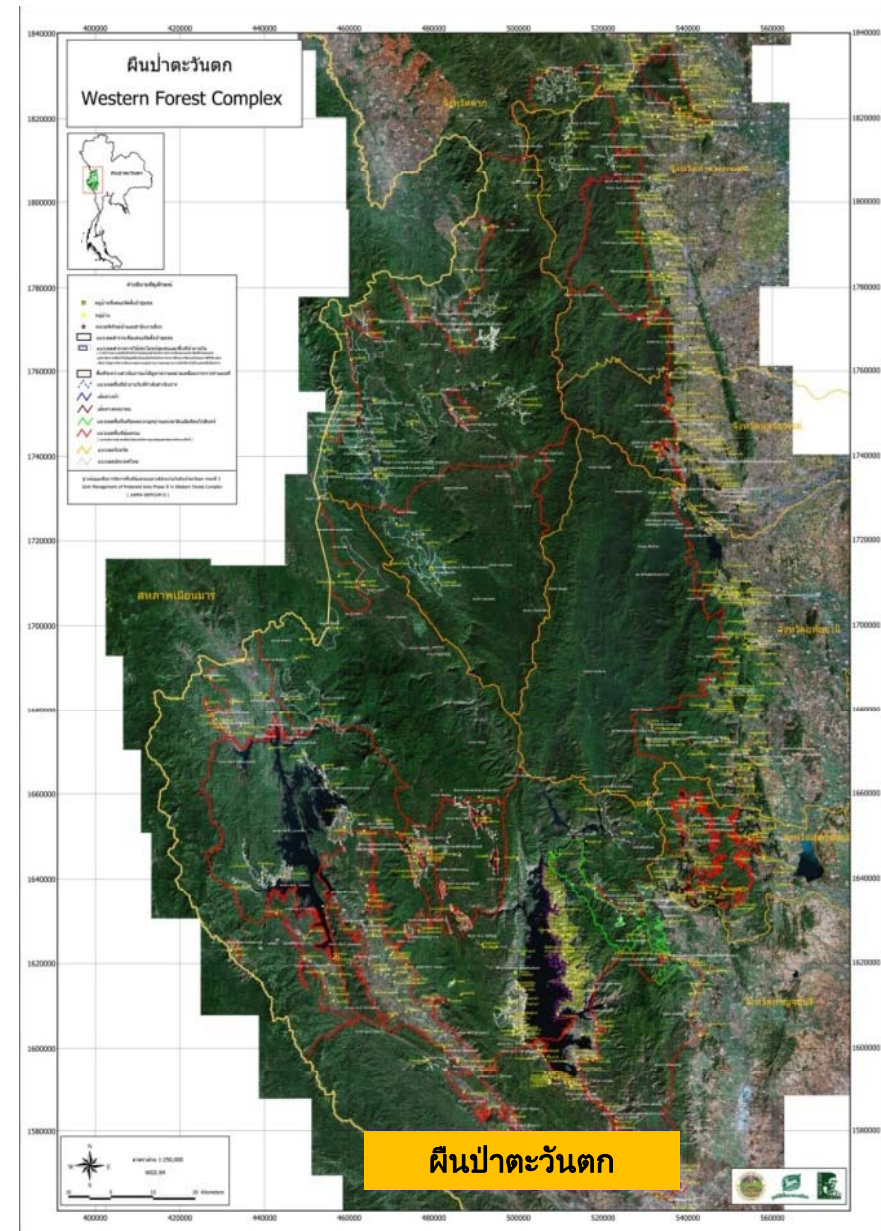
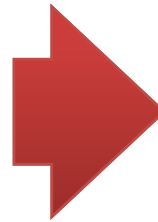
เหตุผลด้านเศรษฐกิจและสังคม

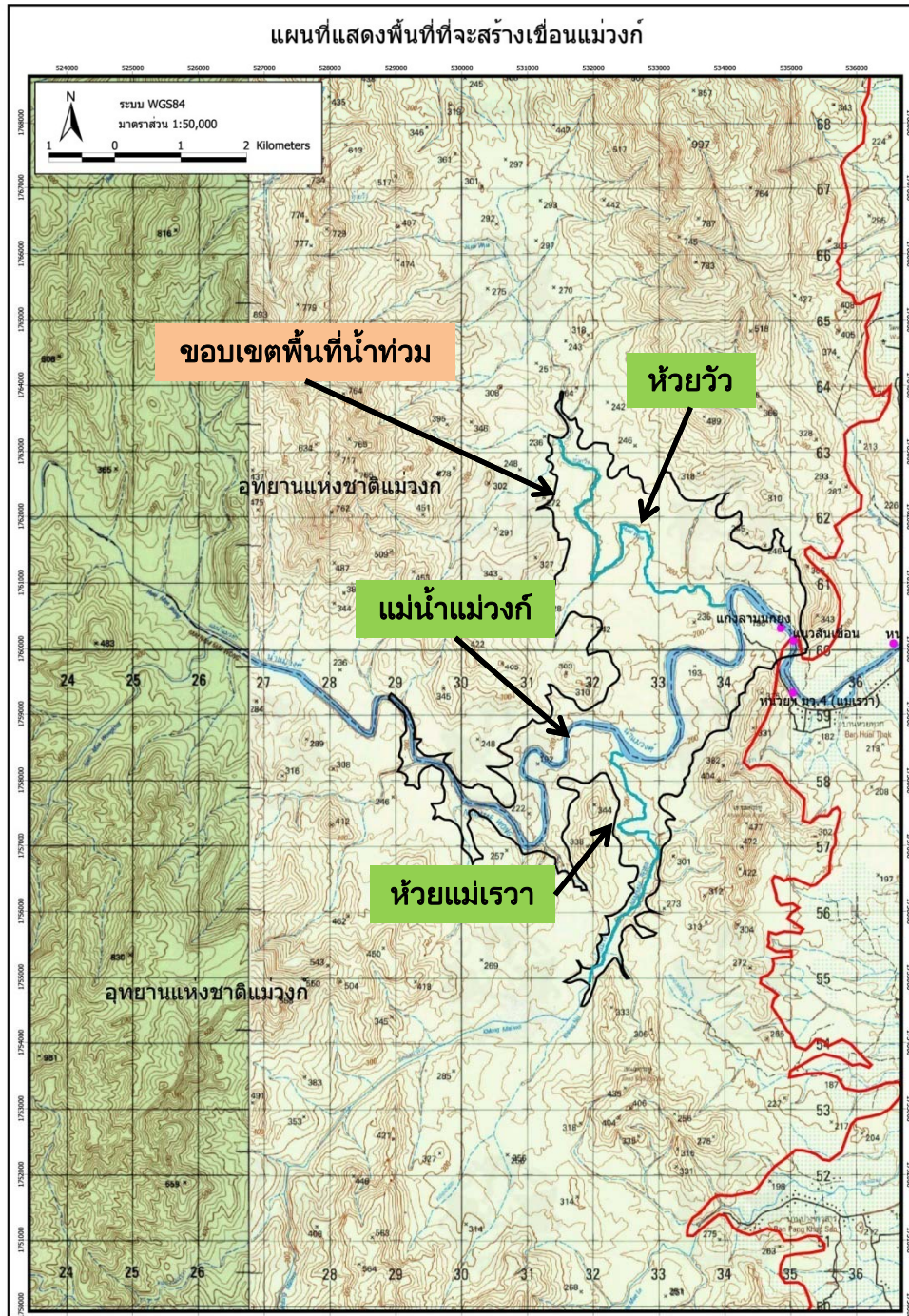
- เขื่อนมีขนาดเล็ก ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
 - เขื่อนไม่แก้ปัญหาน้ำท่วม และน้ำแล้ง
- ทำลายแหล่งศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ทำลายความเชื่อมั่นด้านสิ่งแวดล้อมของไทย
- เป็นช่องทางให้โครงการพัฒนาขนาดใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่
อนุรักษ์อื่นๆ

ฝันป่าที่เหลือ...จะเก็บไว้ให้ลูกหลาน

ผืนป่าที่เหลืออยู่ของประเทศไทย
 พ.ศ.2555

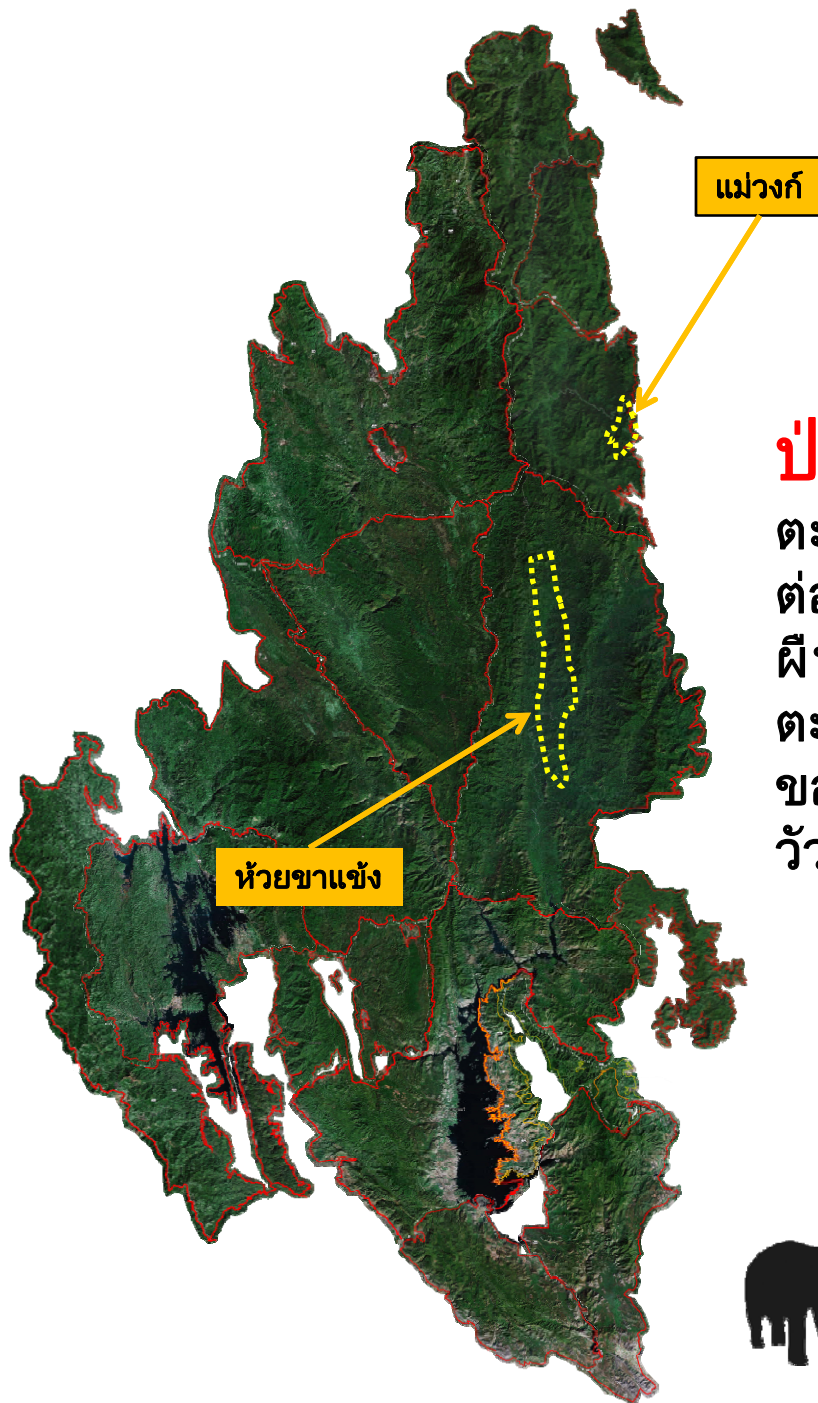
ป่าแม่วงก์...

สำคัญอย่างไร ??

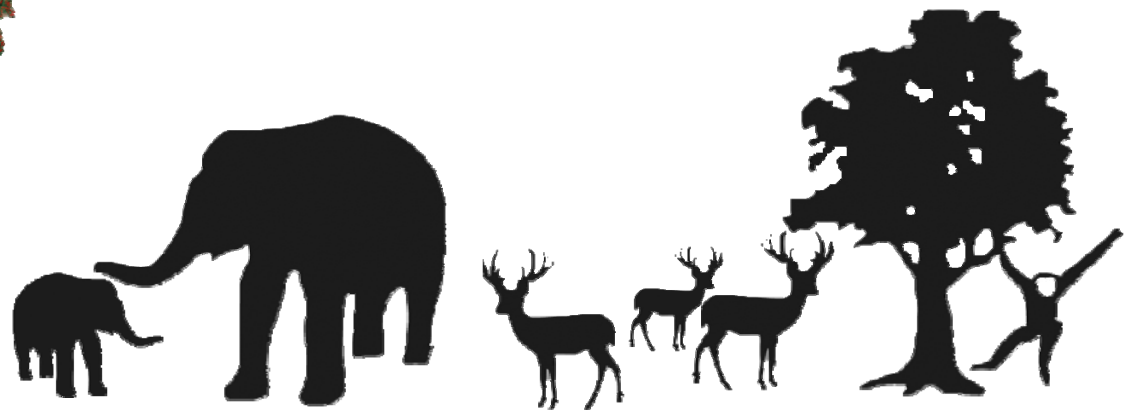
- ป่าบริเวณที่จะถูกน้ำท่วมเป็นป่าริมน้ำและป่าที่ราบต่ำ ซึ่งต่ำกว่าระดับ 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล
- เป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญที่สุดของสัตว์ป่าขนาดใหญ่ เช่น ช้าง เสือ
- เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์ป่า
- ป่าแต่ละส่วนมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของป่าทั้งระบบ

ดังนั้น..การสูญเสียป่า 18 ตร.กม. หรือเพียง 2% อาจดูเล็กน้อยเมื่อเทียบกับอวัยวะส่วนที่ว่านี่คือ.. **หัวใจ**

ป่าแม่วงก์...เป็นส่วนสำคัญของ ผืนป่าตะวันตก

ป่าแม่วงก์..เป็นส่วนสำคัญของผืนป่าตะวันตก ซึ่งประกอบด้วยผืนป่าอนุรักษ์ 17 ผืนต่อเนื่องกันเป็นผืนป่าใหญ่ ถึง 11.7 ล้านไร่ เป็นผืนป่าใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีขนาดใหญ่พอที่จะเป็นบ้านของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เลือโคร่ง ช้าง กระทิง วัวแดง สมเสร็จ ควายป่า ฯลฯ

อุทยานแห่งชาติแม่วังก์...

พื้นที่แห่งโอกาส

เป็นพื้นที่ที่
ประกาศเป็น
อุทยาน
แห่งชาติมา
กว่า 25 ปี

เป็นพื้นที่แห่ง
โอกาสที่เป็น
บ้านของสัตว์ป่า

เป็นที่หากิน
ของสัตว์ป่า
นอกเหนือจาก
เขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าห้วย
ขาแข้ง

ผลกระทบที่ไม่สามารถป้องกันได้...

ในระหว่างการก่อสร้างเขื่อน 8 ปี

การตัดไม้เกินพื้นที่ที่กำหนด

การลักลอบล่าสัตว์

การส่งเสียงดังรบกวนสัตว์ป่า

การยึดพื้นที่ริมอ่าง

การเก็บหาของป่า

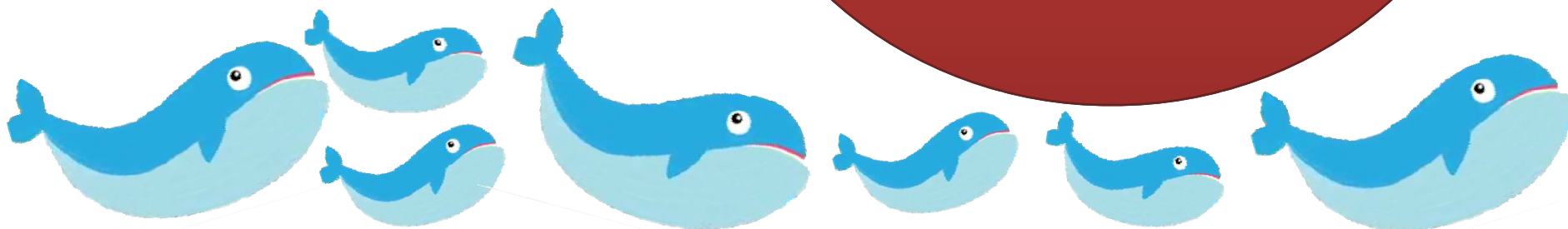
ความไม่คุ้มค่าในการลงทุน...

กับเชื่อนแม่วงก์

ปริมาณการกักเก็บน้ำ
ของเชื่อนแม่วงก์

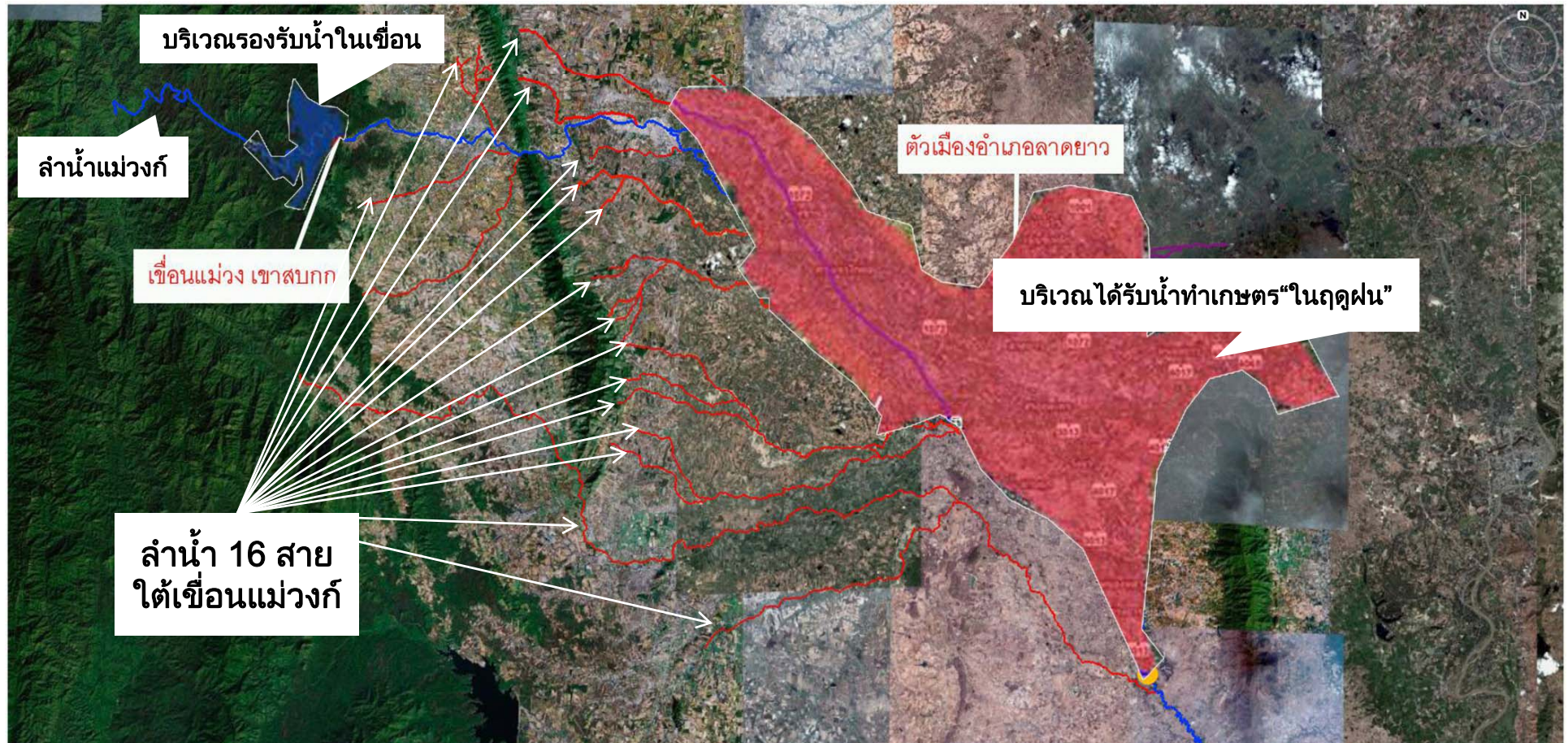
แค่...1% เท่านั้น...!!!
จะแก้้แก้้แก้้ได้จริงหรือ ???

ปริมาณน้ำที่ท่วมลุ่มน้ำภาคกลาง
ในปี 2554

ไม่สามารถแก้ปัญหาน้ำท่วม...

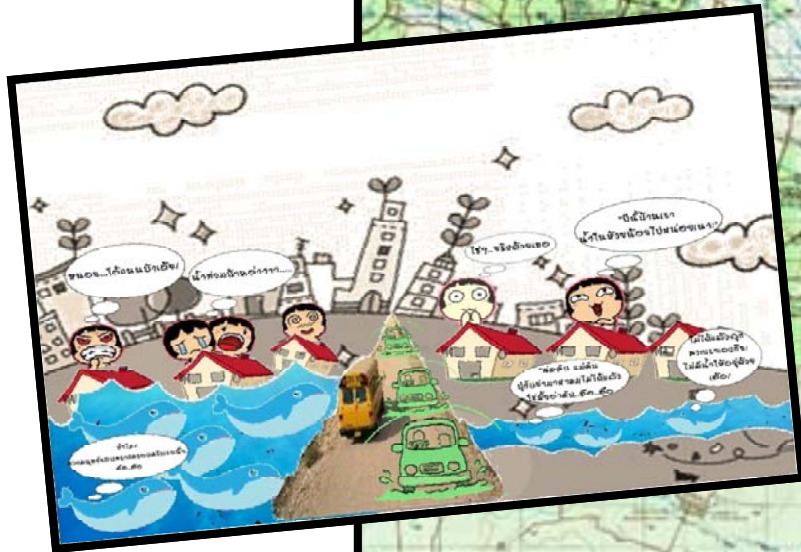
อ.ลาดยาว และ อ.สว่างอารมณ์ได้

น้ำจากแมวกที่เขาสบกกซึ่งท่วม อ.ลาดยาว คิดเป็น 10-20%
แล้วน้ำที่เหลืออีก 80% ที่ท่วมมาจากไหน ??

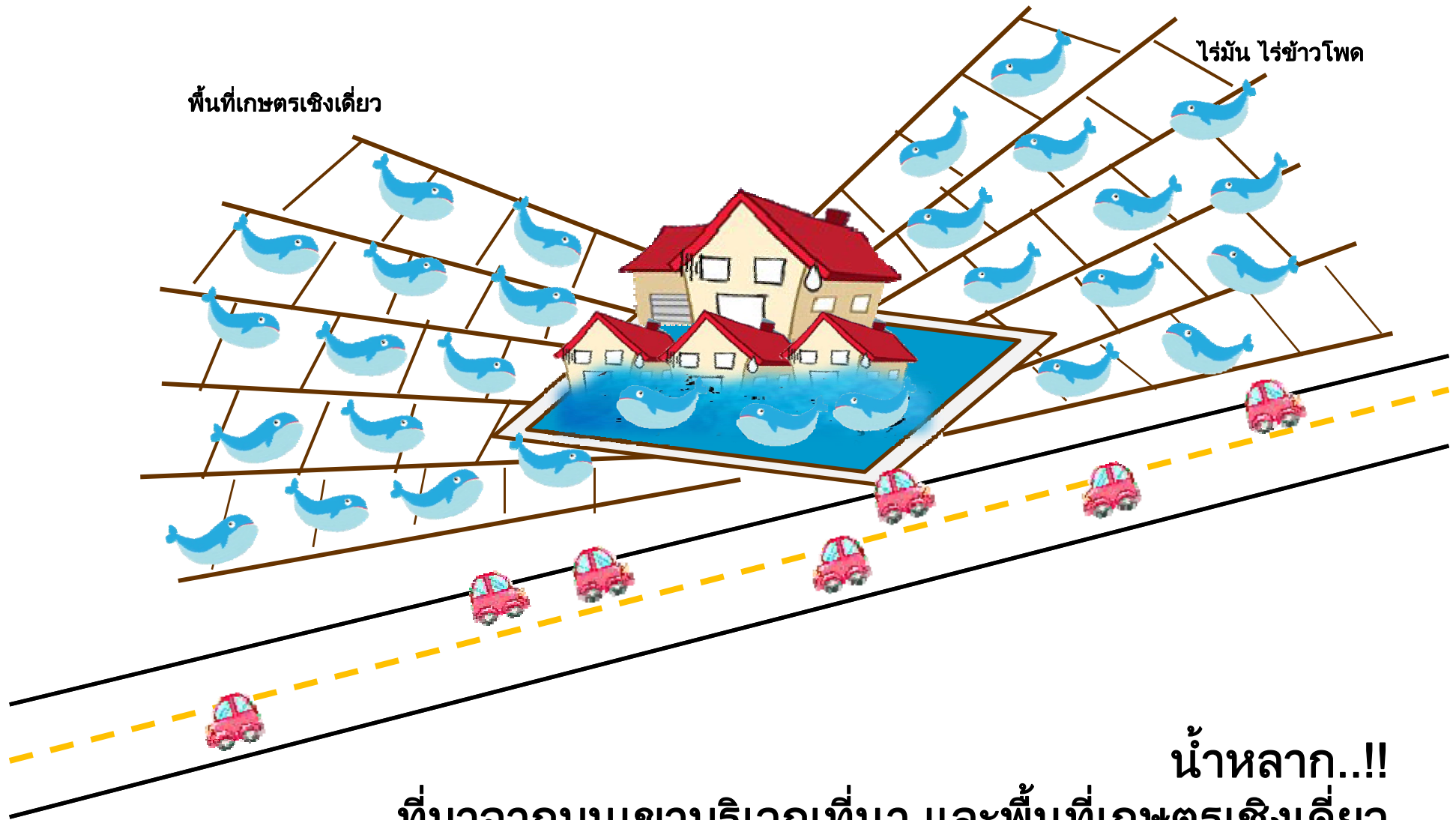
สาเหตุที่ทำให้น้ำท่วมมาจากไหนบ้าง...

น้ำไม่สามารถไหลผ่านไปได้อย่างสะดวก

สาเหตุที่ทำให้น้ำท่วมมาจากไหนบ้าง...

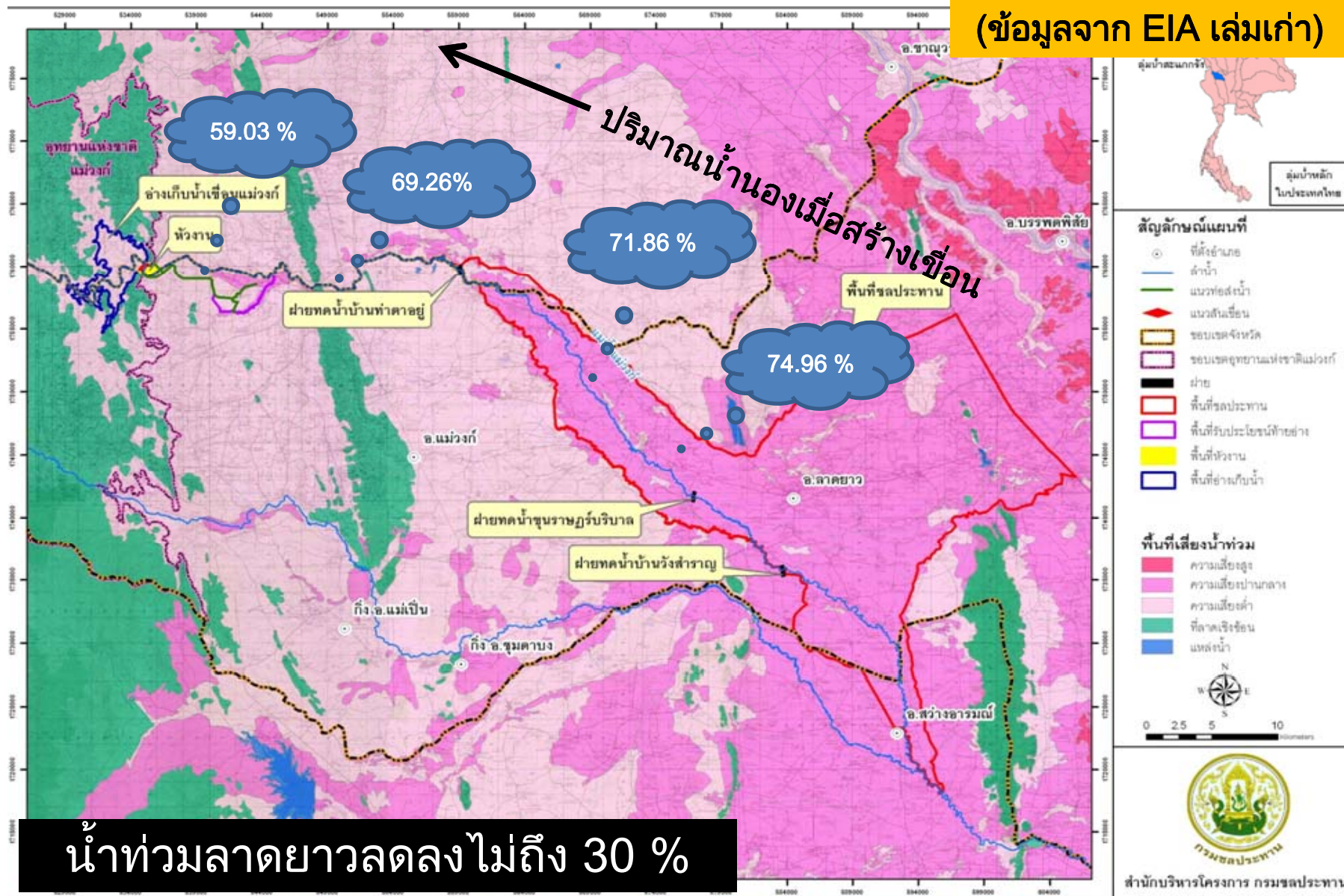
น้ำหลากในฤดูฝน

ที่มาจากบนเขาบริเวณที่นา และพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยว

ปริมาณน้ำนอง...เมื่อสร้างเขื่อนแม่วงก์

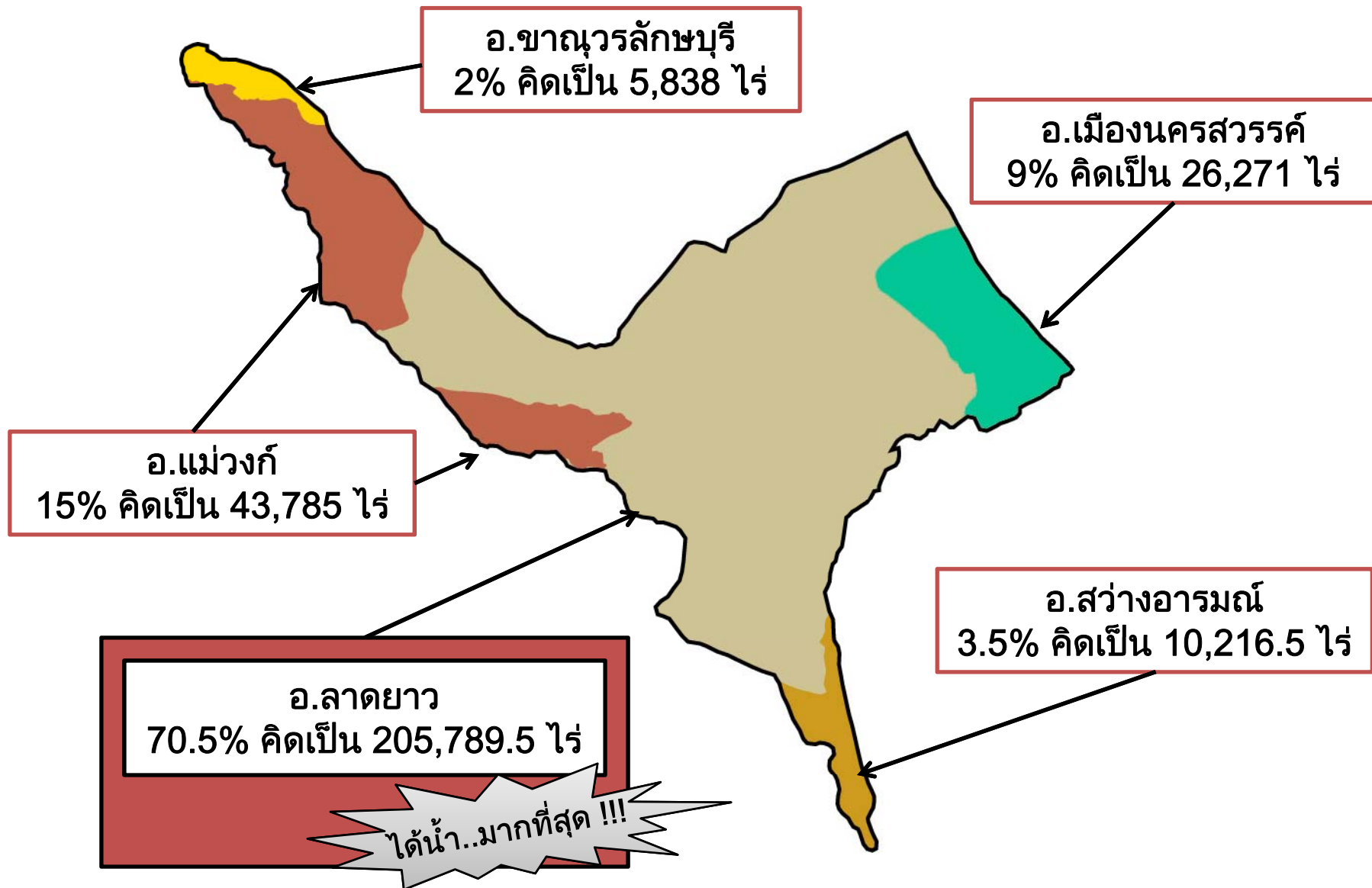
(ข้อมูลจาก EIA เล่มเก่า)

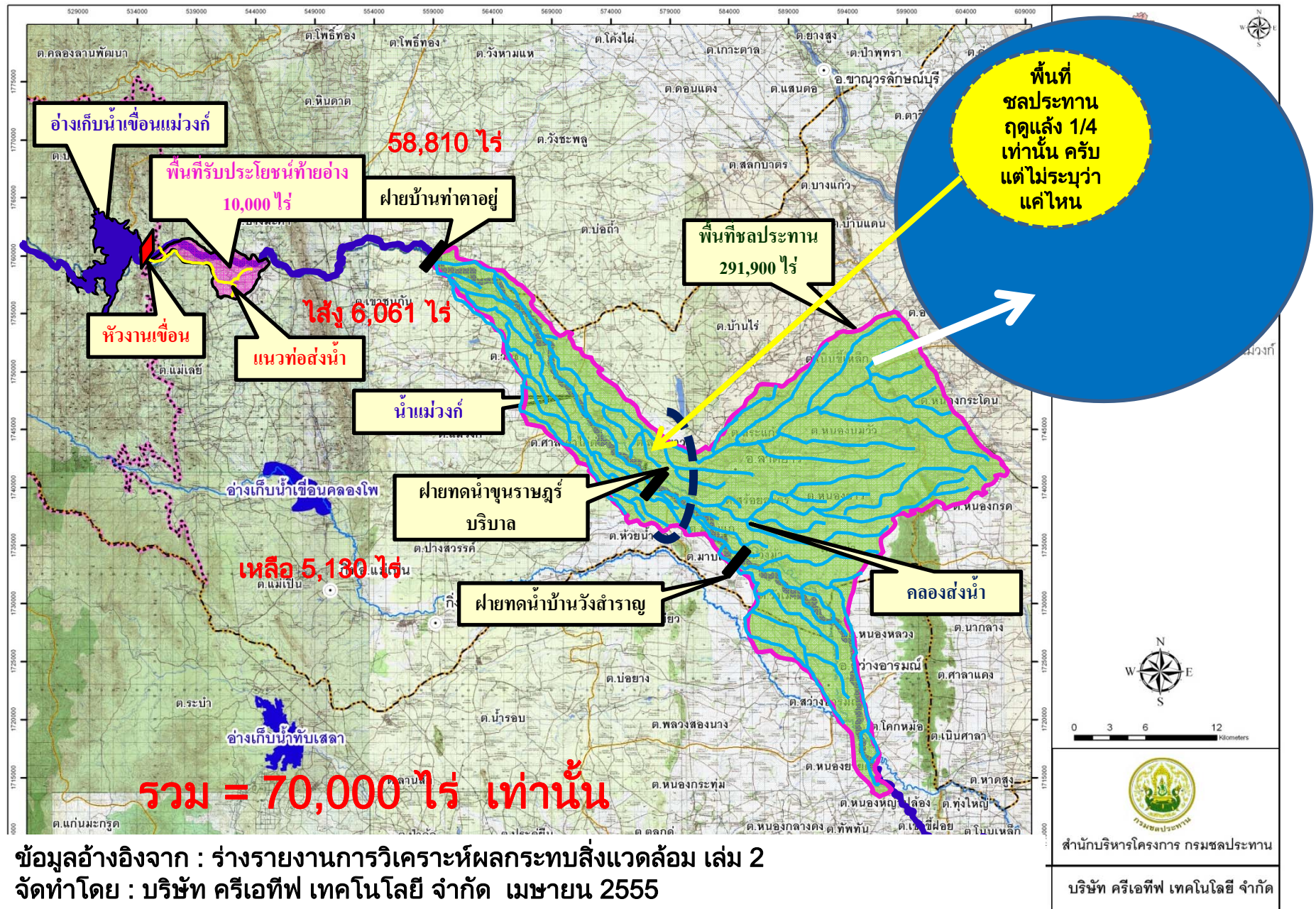
สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน

บริษัท ศรีเอทีพี เทคโนโลยี จำกัด

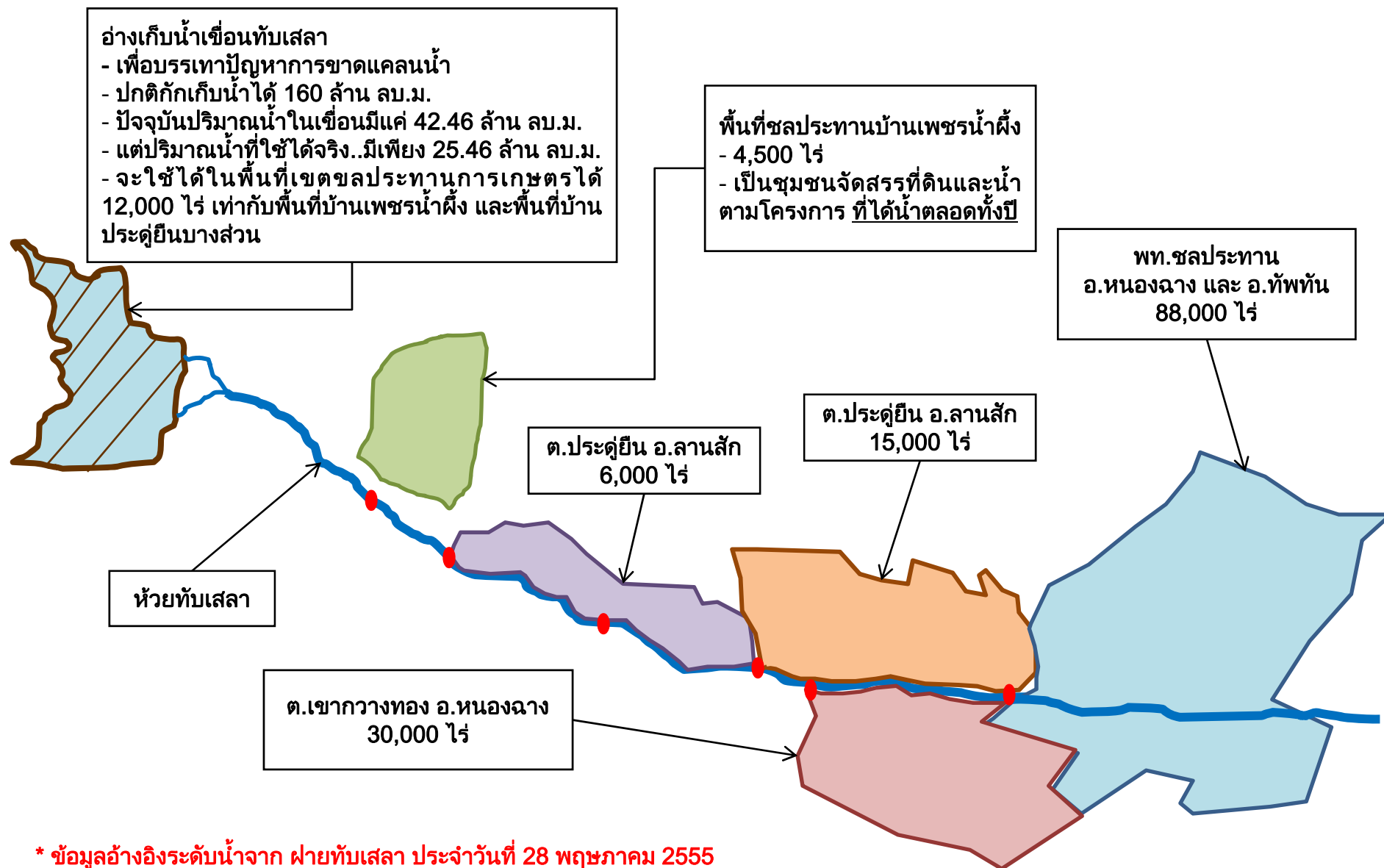
ใครได้นำเท่าไหร่บ้าง ??...จากเขื่อนแม่วงก์

ข้อมูลการส่งน้ำชลประทานในฤดูแล้ง...จาก (ร่าง) EIA

หากไม่เชื่อ...มาดูตัวอย่างที่ทับเสลา

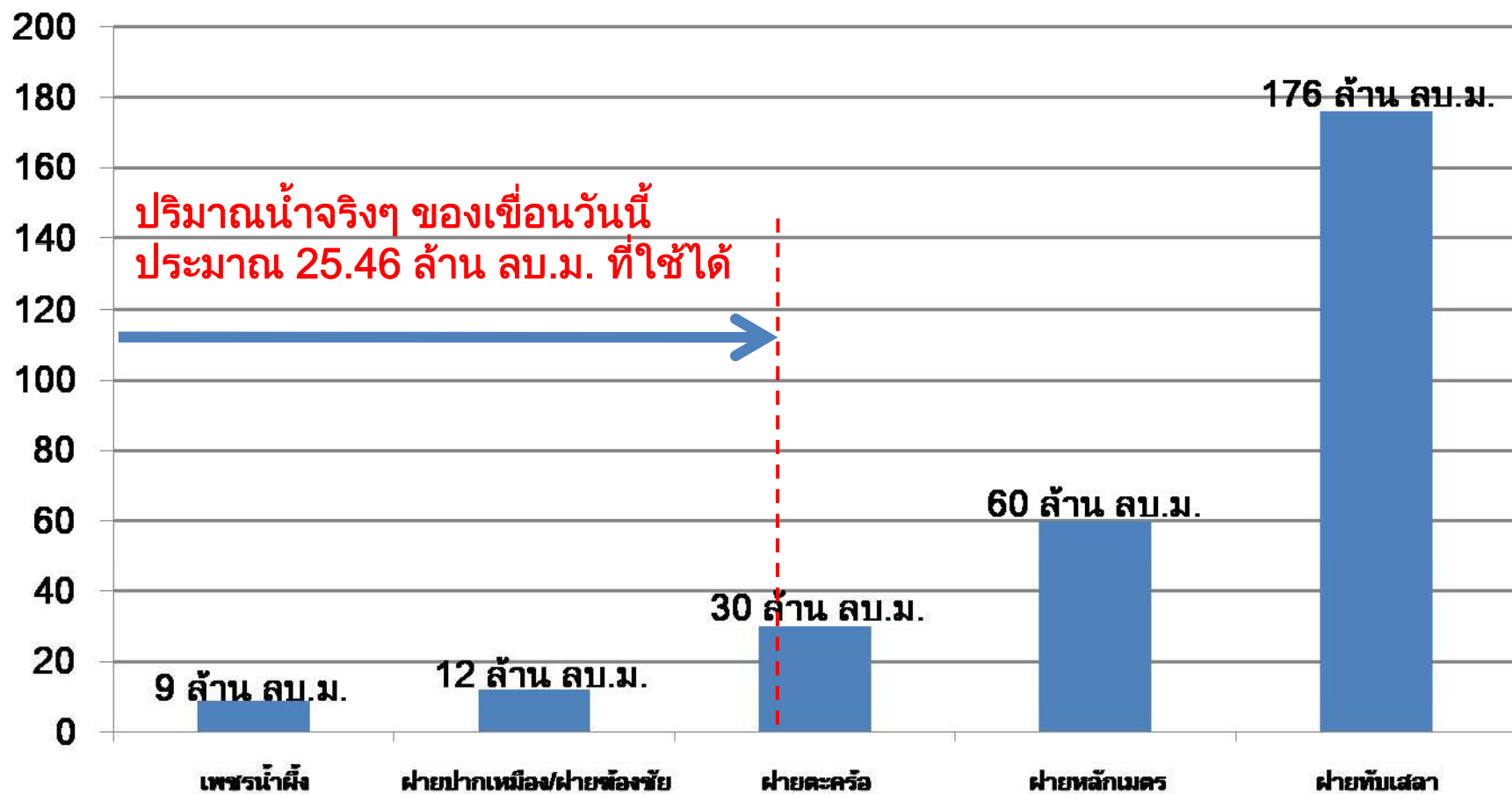
* ข้อมูลอ้างอิงระดับน้ำจาก ฝ่ายทับเสลา ประจำวันที่ 28 พฤษภาคม 2555

* อ้างอิงข้อมูลการใช้น้ำในการทำนาของเกษตรกรบ้านแม่บ้านน้อย ตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ (1 ไร่ : 2,000 ลิ้ว)

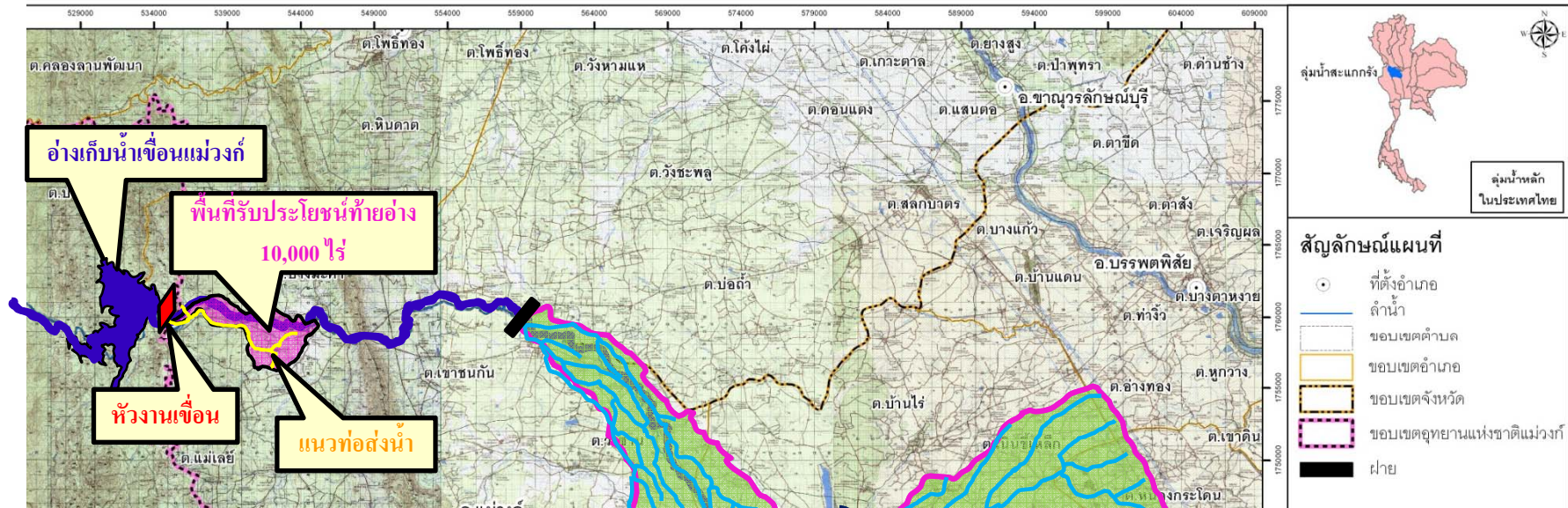
* แต่จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทานที่รับผิดชอบฝ่ายทับเสลาแจ้งว่าประตูระบายน้ำเขื่อนทับเสลาไม่ได้เปิดมาตั้งแต่เดือน พ.ย.54

หากไม่เชื่อ...มาดูตัวอย่างที่ทับเสลา

ปริมาณน้ำที่ใช้ในพื้นที่ชลประทานเขื่อนทับเสลา และปริมาณน้ำที่ใช้ได้จริง
เมื่อ 28 พฤษภาคม 2555 (ล้าน ลบ.ม.)

ปัญหาที่ซ่อนอยู่...จากเชื่อนแม่วงศ์

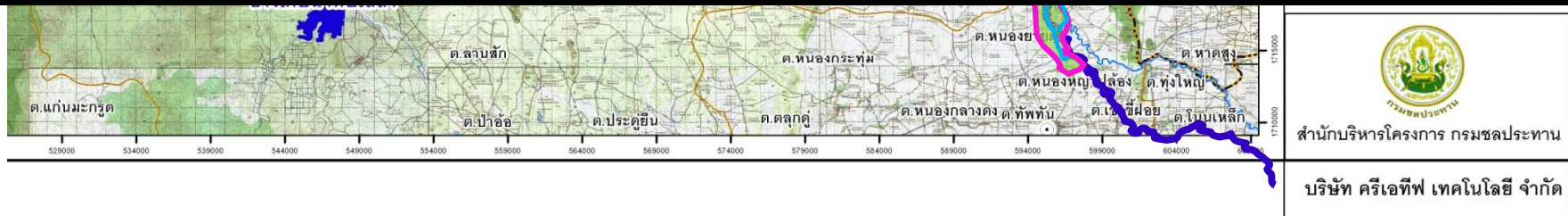

พื้นที่ชลประทานระบบท่อสูงอยู่ที่ไหน ??

พื้นที่เป็นของใคร ???

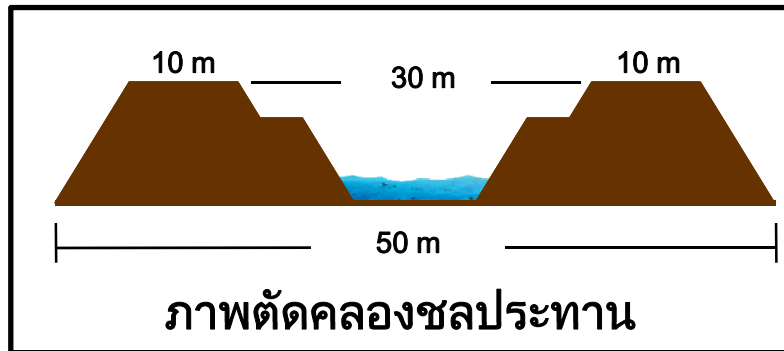
ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ ค่าไฟ ใครเป็นคนจ่าย ????

และ..ใครกันแน่ที่ได้ประโยชน์จากน้ำที่แท้จริง ?????

ปัญหาที่ซ่อนอยู่...จากเขื่อนแม่วงก์

รู้หรือเปล่าว่าต้อง..เวนคืนที่ดิน

คลองยาว 500 กม. + คลองระบายน้ำ
ต้องเวนคืนที่ดิน 10,485 + 407 ไร่

ใครที่จะโดนเวนคืนที่ดินบ้าง ?

อาจได้คลองแห้งๆ เป็นอนุสรณ์

หากมีไม่ถึง 10 ไร่ อาจโดนเวนคืนทั้งหมด = หมดตัว !!!

ผู้ที่จะต้องเสียพื้นที่มีประมาณ 1,000 กว่าราย

ปัญหาที่ซ่อนอยู่...จากเชื่อนแม่वंกั

รู้หรือเปล่าว่าต้อง..เวนคืนที่ดิน

เวนคืนที่ดิน 850 ไร่ ที่บ้านคลองไทร
ต.แม่เลย์ อ.แม่वंกั เพื่อใช้เป็นบ่อขังดิน

เวนคืนที่ดิน 55 ไร่
บ้านท่าตาอยู่ ต.ปางมะค่า
เพื่อใช้ปรับปรุงฝายท่าตาอยู่

เวนคืนที่ดิน 173 ไร่
ติดเขาสบกก
เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่ง
ของพื้นที่ห้วงงาน

ปัญหาที่ซ่อนอยู่...จากเขื่อนแม่วงก์

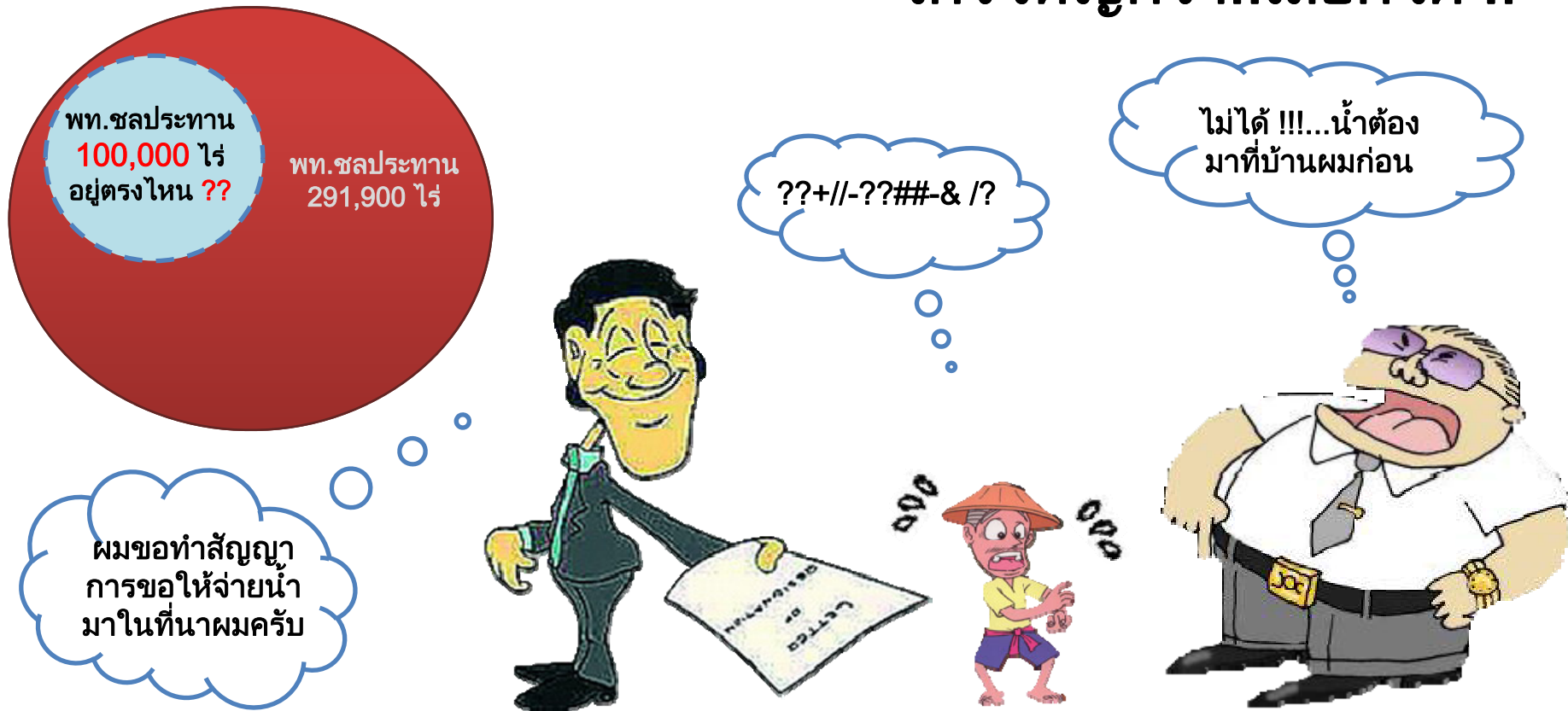
ใครว่าไม่ต้องสูบน้ำ

เนื่องจากเขื่อนมีขนาดเล็ก...คาดว่าน้ำมีไม่มากพอที่จะส่ง
มาถึงบริเวณท้ายเขื่อนในพื้นที่ชลประทาน ทำให้ชาวนา
อาจต้องใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำเข้าที่นาของตนเอง
เช่น ที่เกิดขึ้นที่เขื่อนทับเสลาในปัจจุบัน

ปัญหาที่ซ่อนอยู่...จากเชื่อนแม่วงค์

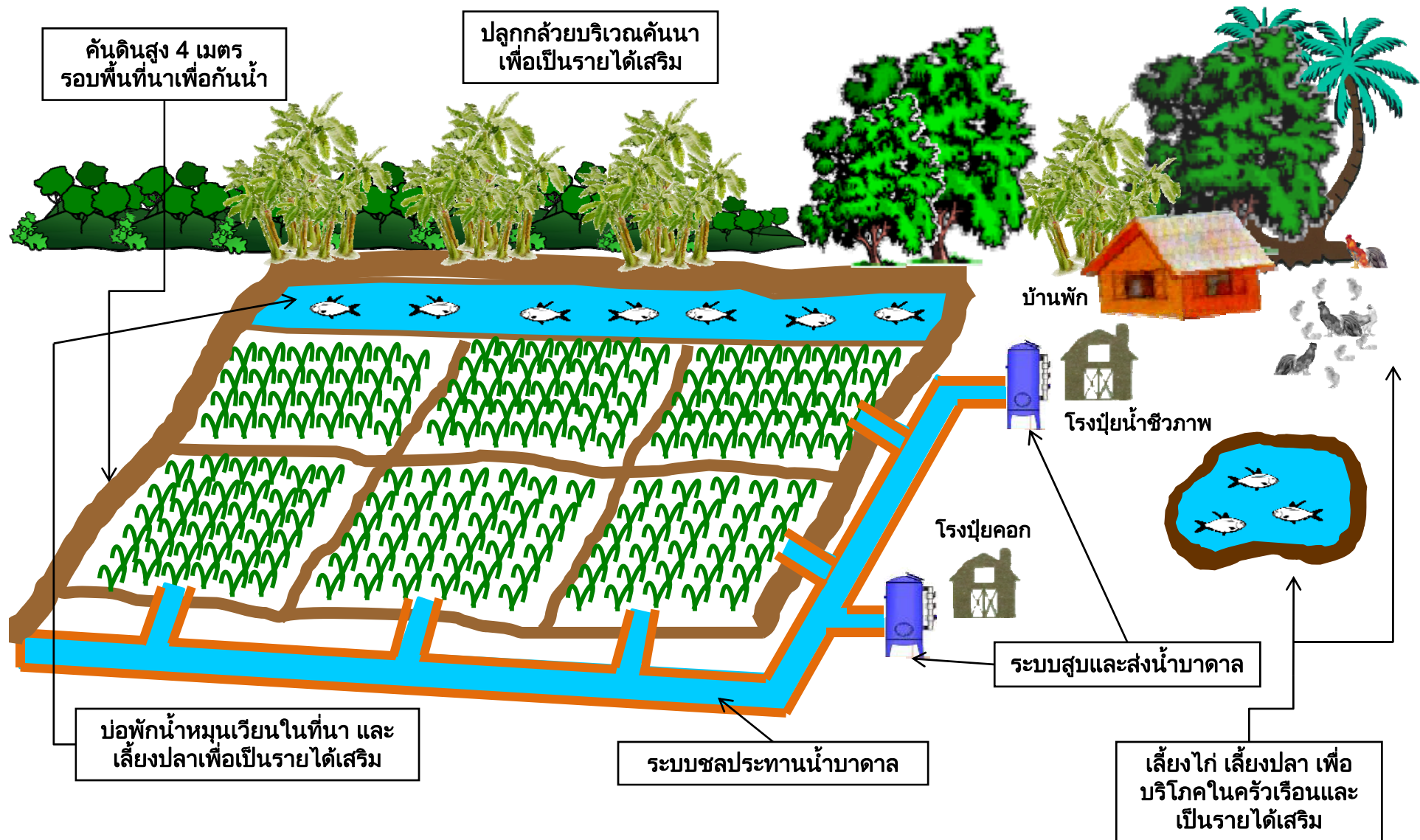
ใครใหญ่กว่า..เลือกได้ !!

เนื่องจากพื้นที่ระบบชลประทานหน้าแล้งไม่ได้ระบุว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ โยงถึงความเหลื่อมล้ำและอำนาจของผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่ที่จะดึงน้ำเข้าพื้นที่ของตัวเองก่อน

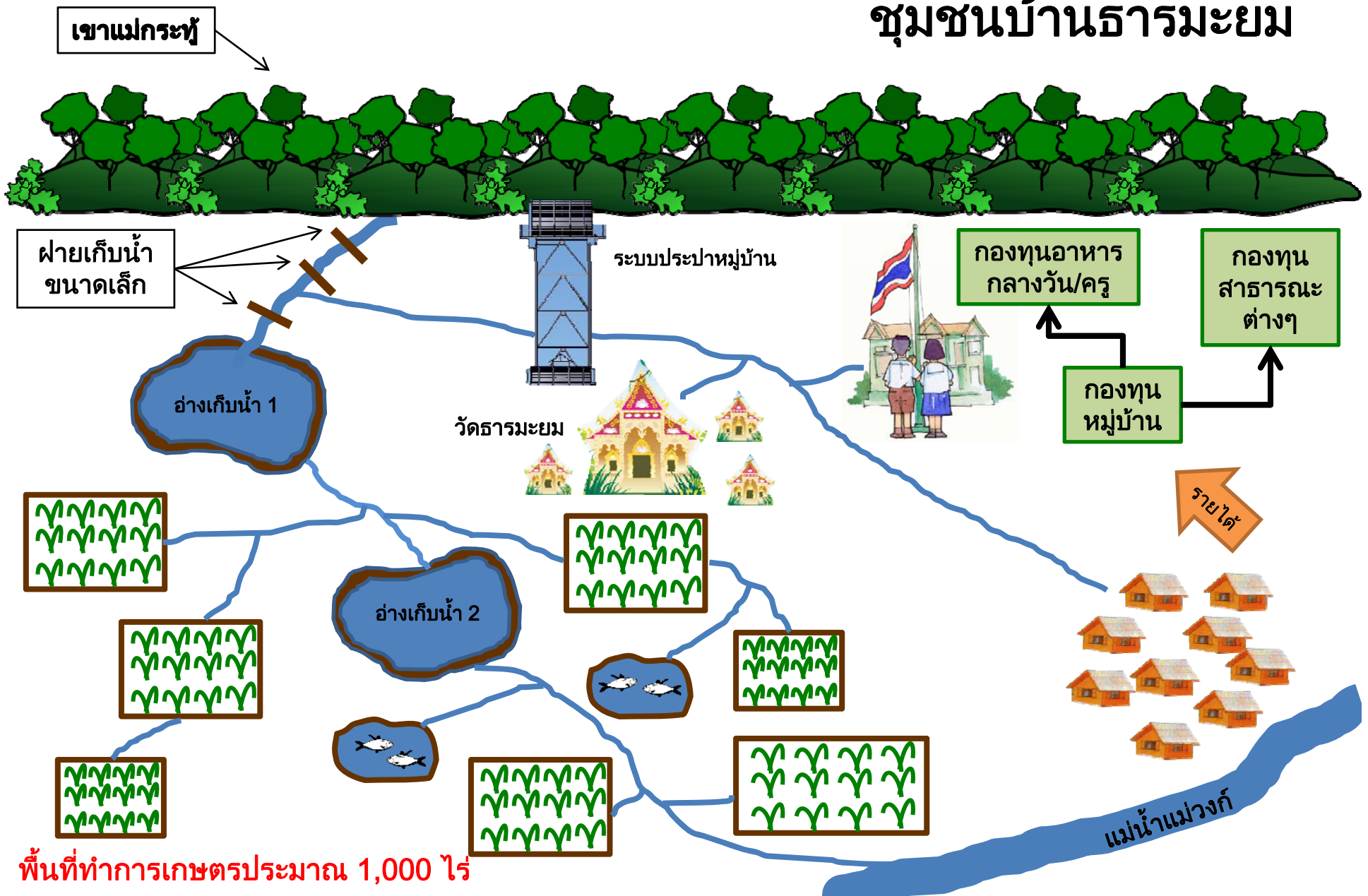
ทางออกของการจัดการน้ำ...ระดับบุคคล

ชาวนาที่ศาลเจ้าไก่ต่อ

ทางออกของการจัดการน้ำ...ระดับชุมชน

ชุมชนบ้านธารมะยม

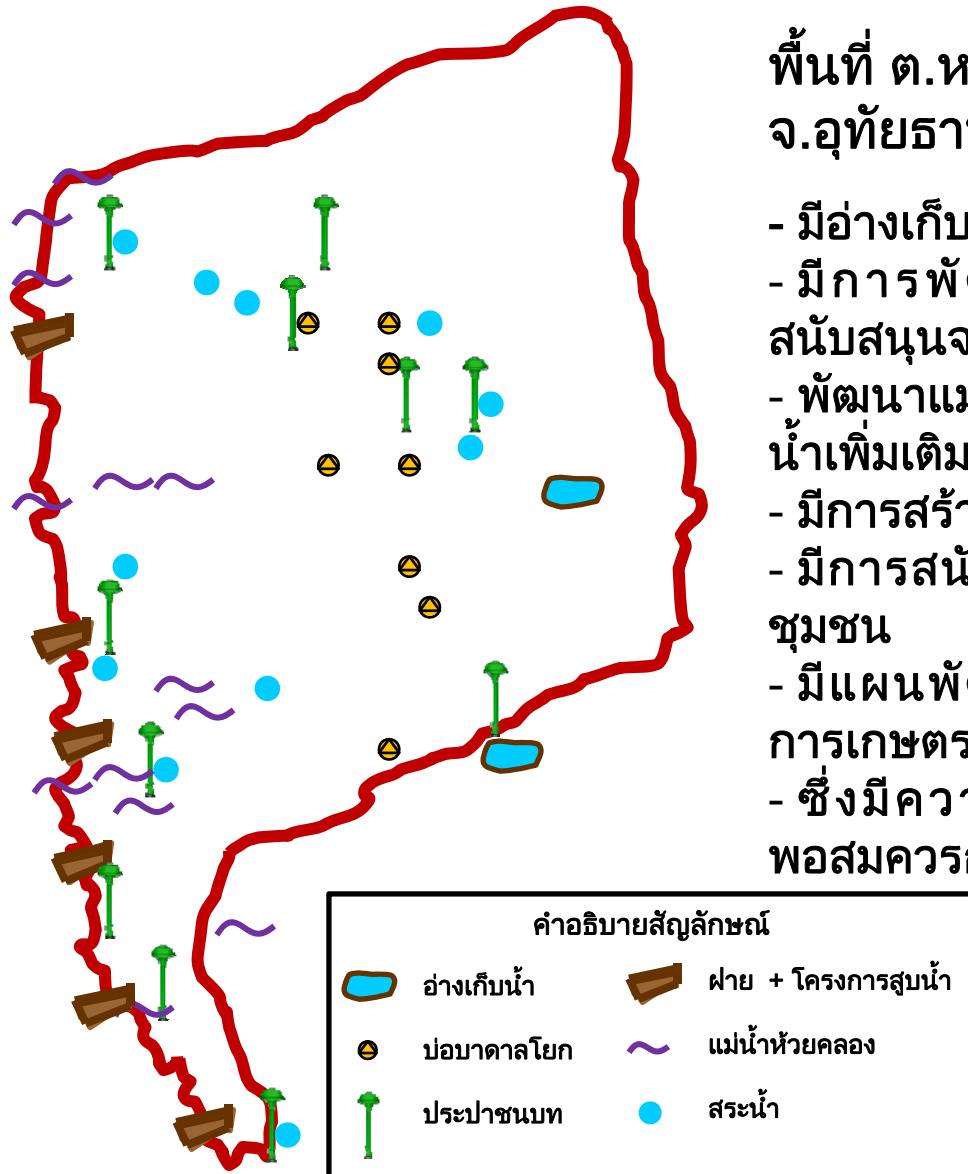

ทางออกของการจัดการน้ำ...ระดับตำบล

การพัฒนาแหล่งน้ำโดยภาครัฐ ต.หนองหลวง

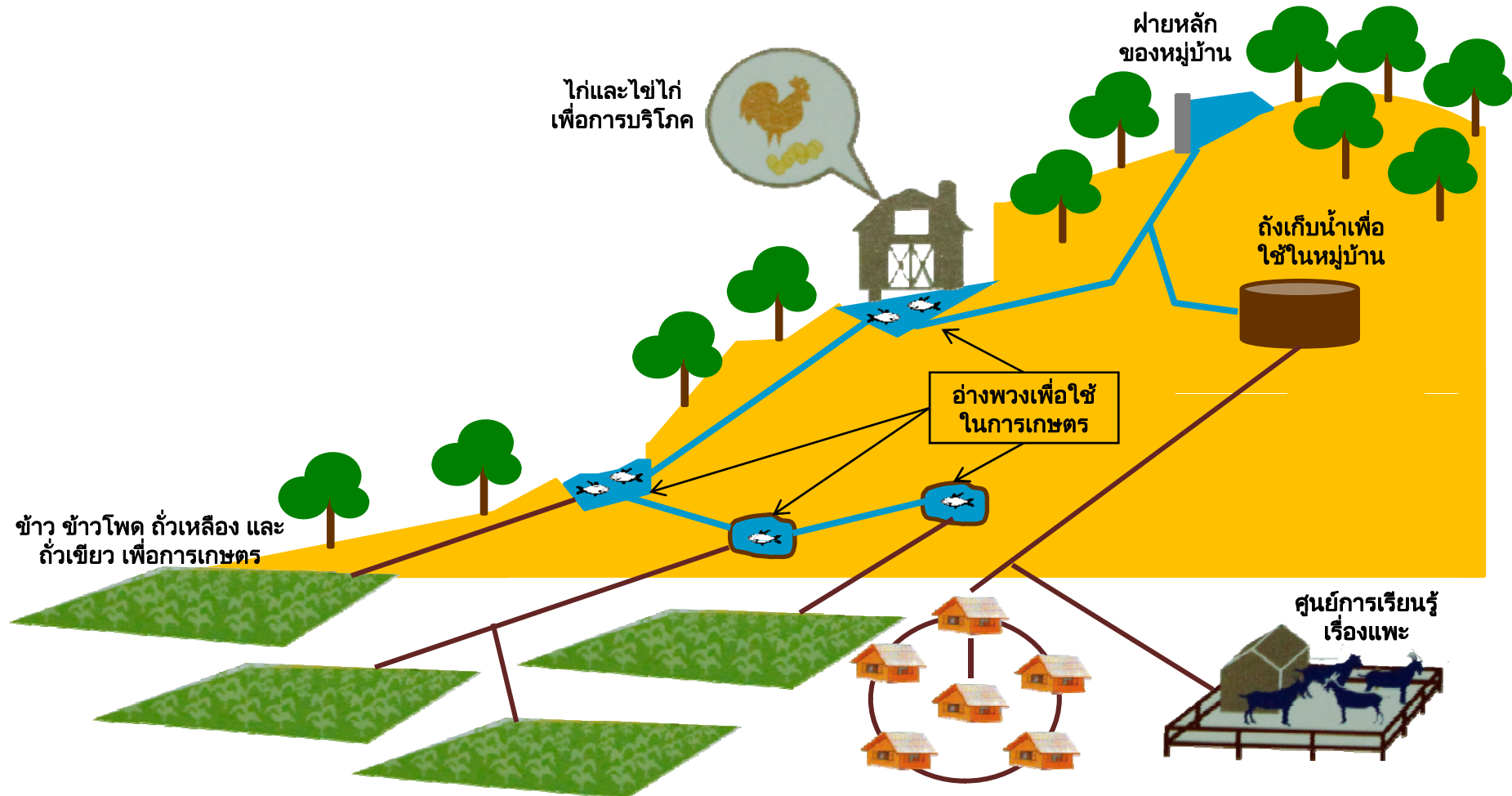
พื้นที่ ต.หนองหลวง อ.สว่างอารมณ์
จ.อุทัยธานี...

- มีอ่างเก็บน้ำอยู่ 2 แห่ง
- มีการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับตำบล โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ
- พัฒนาแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ที่มีอยู่ และขุดสระน้ำเพิ่มเติม
- มีการสร้างฝายชะลอน้ำและโครงการสูบน้ำ
- มีการสนับสนุนบ่อบาดาลคั่นโยก และระบบประปาชุมชน
- มีแผนพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการเกษตรในระยะเวลา 3 ปี (2556-2558)
- ซึ่งมีความเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และพอสมควรกับพื้นที่นาขนาด 12,000 กว่าไร่

ทางออกของการจัดการน้ำ...

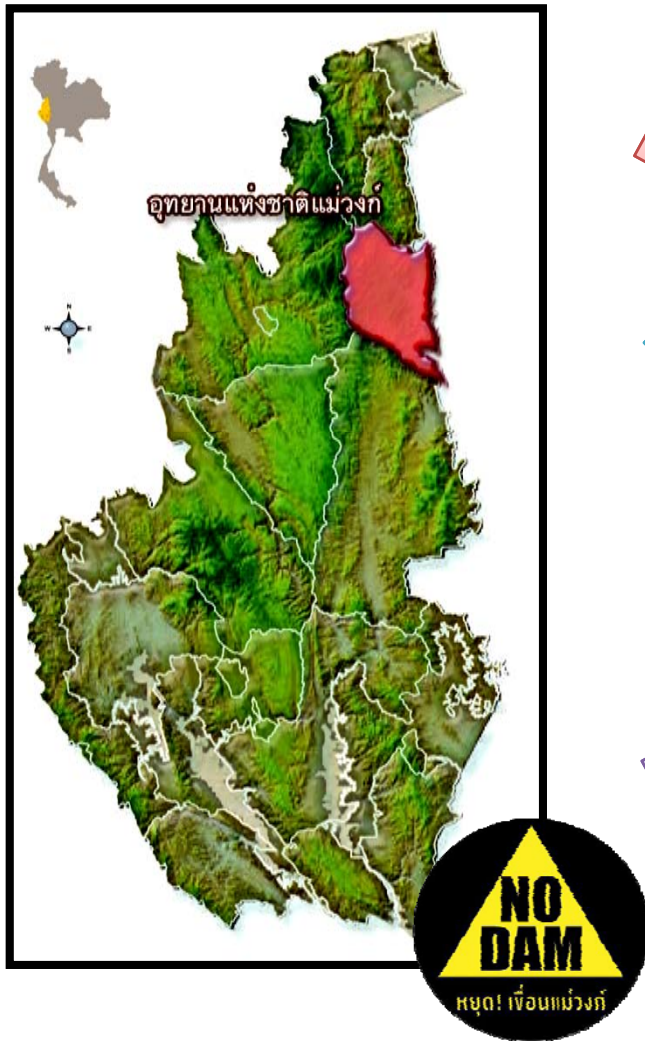
ปิดทองหลังพระ Model

โครงการปิดทองหลังพระจังหวัดน่าน มีการพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ปรับปรุงปัจจัยการผลิตพื้นฐาน ได้แก่ ดิน น้ำ และเมล็ดพันธุ์ โดยก่อสร้างระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตร รวมทั้งฝายต้นน้ำ ฝายชะลอน้ำ และจัดหาแหล่งน้ำใหม่เพิ่มเติม

ที่มา : แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน “วาระน่าน-โครงการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ จังหวัดน่าน”

ไม่มีเขื่อน เราก็อยู่ได้ และอยู่ดี...เพราะ

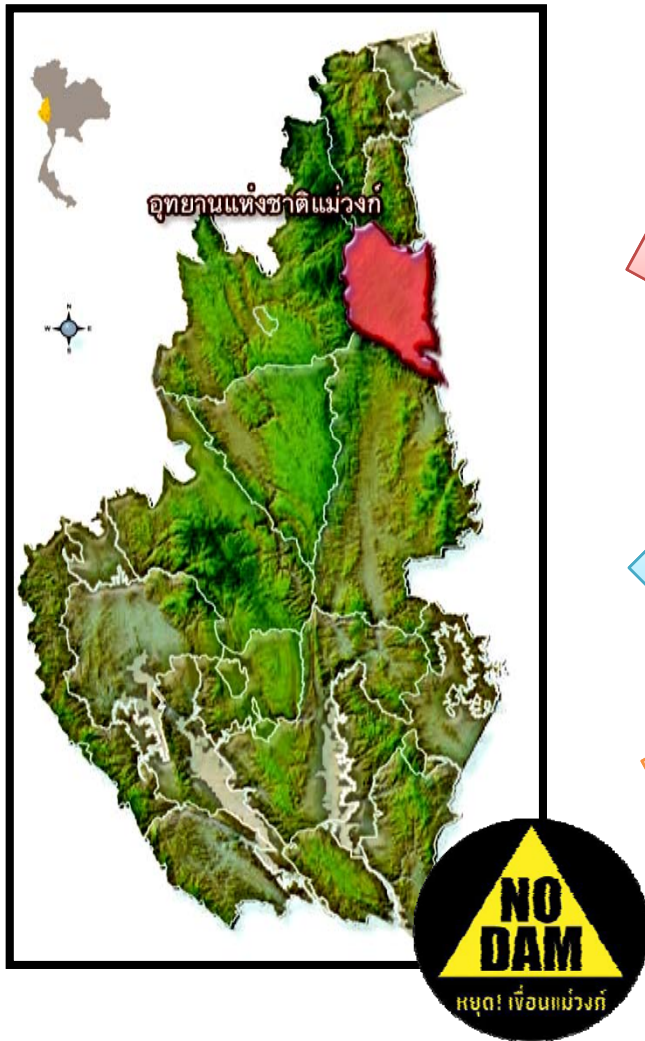
เรามีป่าบนเขาชนกัน ที่ผลิตสายน้ำให้ตลอดปีอีกกว่า 10 สาย ที่จัดการได้ตามแบบธรรมชาติ Model และหนองหลวง Model

เรามีน้ำใต้ดินทั้งที่อยู่ลึกเพียง 3 เมตร และลึกกว่านั้นที่อาจพัฒนาเป็นสระน้ำประจำไรนาตามแบบศาลเจ้าไก่อต้อ Model

หลายพื้นที่อาจพัฒนาระบบอ่างเก็บน้ำหลักและอ่างพวง ตามแบบปิดทองหลังพระ Model (โดยการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

แม้ลำน้ำแม่วงก์นอกอุทยานเองก็อาจพัฒนาเป็นที่เก็บน้ำตลอดลำน้ำโดยปรับปรุงฝายเดิมที่เสียหายและสร้างเพิ่มตามบริเวณที่เหมาะสม

ไม่มีเขื่อน เราก็อยู่ได้ และอยู่ดี...เพราะ

แทนที่จะใช้เงิน 13,000 ล้านบาท เพื่อสร้างเขื่อนแม่วงก์ในป่าสมบูรณ์ และสร้างคลองชลประทาน ดาดคอนกรีตอีก 500 กิโลเมตรของงบประมาณสำหรับคน 23 ตำบล ตำบลละ 200 ล้านบาท รวม 4,600 ล้านบาท ประมาณ 1 ใน 3 ของงบประมาณเขื่อนแม่วงก์ แล้วหาทางพัฒนาแหล่งน้ำโดยชาวบ้านแต่ละตำบลเป็นเจ้าของเรื่อง ราชการเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ

ใช้โครงการนี้เป็นต้นแบบ ราษฎรและข้าราชการร่วมกันแก้ปัญหาหน้าท่วม น้ำแล้ง โดยไม่ต้องทำลายป่าเพื่อสร้างเขื่อน

ขยายพื้นที่มรดกโลกทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง โดยรวมอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน และทั้งผืนป่าตะวันตกเข้าไปด้วย

ที่เก็บน้ำชั่วคราว

ไม่มีป่าไม่มีน้ำ

ที่เก็บน้ำชั่วชีวิต

881 อาคาร 4 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร 10130 โทร 02-562-0000 แฟกซ์ 02-562-0001
facebook.com/ศูนย์สุขภาพสัตว์ป่า twitter.com/ศูนย์สุขภาพสัตว์ป่า

รายชื่อเครือข่ายองค์กรอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อม

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร
มูลนิธิโลกสีเขียว
สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าสากล (WCS) ประเทศไทย
กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) ประเทศไทย
สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน
สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
มูลนิธิคณะกรรมการอนุรักษ์ผืนป่าตะวันตก
มูลนิธิเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
กลุ่มศิลปินรักผืนป่าตะวันตก
กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพะยูน อ.พะยูนบุรี จ.นครสวรรค์
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมภาคเหนือตอนล่าง
มูลนิธิเครือข่ายอนุรักษ์ป่าตะวันตก
มูลนิธิสถาบันปฏิปักษ์
มูลนิธิสืบศักดิ์สินแผ่นดินสี่แคว
เครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดนครสวรรค์
เครือข่ายป่าชุมชนขอบป่าตะวันตก จังหวัดกำแพงเพชร
เครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ป่า เขาแม่กระทุ
มูลนิธิบัณฑิตอาสาสมัคร
กลุ่มอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม
กลุ่ม กคทส.
กลุ่มใบไม้
เครือข่ายเยาวชนต้นกล้าน้อย
ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กลุ่ม Big Tree
มูลนิธิฟื้นฟูวัฒนธรรมและธรรมชาติ